

6. Твардовська Л.М. Проблема визначення економічної безпеки домашніх господарств в умовах ринкової економіки / Л.М. Твардовська, Ю.В. Півняк, М.В. Чабаненко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Економіка. – 2012. – Вип. 19. – С. 226–229.

7. Воробйов Ю.М. Фінанси домашніх господарств у фінансовій системі держави: моногр. / Воробйов Ю.М., Ворошило В.В. – Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2013. – 232 с.

8. Папуша Н.С. Фінансова безпека особи: генезис / Н.С. Папуша // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. – Кіровоград: КНТУ, 2011. – Вип. 19. – С. 230–234.

e-mail: vershigora@i.ua

Колодій Є.О., *головний спеціаліст управління міжнародного співробітництва та фандрайзингу Тернопільської облдержадміністрації*

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Kolodii Y.O., *Lead Specialist of the Division of International Cooperation and Fundraising, Ternopil Regional State Administration*

PROBLEMS OF INVESTMENT ATTRACTION OF LOCAL GOVERNMENT

Проблема забезпечення ефективної інвестиційної діяльності, системи її стимулювання є однією з найважливіших у комплексному соціально-економічному розвитку територіальної громади. Складність вирішення цієї проблеми в тому, що для прийняття органом місцевого самоврядування раціональних рішень необхідні обґрунтування засад формування його інвестиційної політики, знання закономірностей функціонування фондового ринку в місті та володіння посадовими особами ринковими методами стимулювання і розвитку такого роду діяльності. Оптимізація інвестиційної діяльності стає одним із першочергових завдань органів місцевого самоврядування для забезпечення сталого розвитку як міст, так і регіонів.

Розробка сучасних, гармонізованих із світовою фінансово-кредитною системою механізмів планомірного, цілеспрямованого залучення інвестицій передбачає активну безпосередню участь у цьому процесі органів місцевого самоврядування. Саме виконання цих завдань сприятиме досяг-

ненню світового рівня розвитку окремих сфер діяльності органів місцевого самоврядування, що мають стратегічне значення для розбудови населених пунктів України.

Науковим підґрунтям для дослідження проблеми підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування щодо залучення інвестицій є наукові праці В. Бабаєва, В. Бакуменка, В. Вакуленка, В. Воротіна, М. Долішнього, В. Дем'янишина, О. Ігнатенка, О. Кириленко, В. Князева, М. Корецького, В. Куйбіди, Ю. Лебединського, О. Лебединської, В. Майбороди, В. Мартиненка, А. Мерзляк, О. Мордвінова, Т. Мотренка, П. Надолішнього, О. Оболенського, М. Орлатого, В. Ребкала, В. Рижих, І. Розпутенка, Ю. Сурміна, Ю. Шарова, В. Юрчишина та ін., в яких розглядається формування механізмів державного управління в галузі інвестиційної діяльності. Проте фактори формування інвестиційного клімату розглядаються лише на макрота мікрорівні, а мезорівень (регіональний, муніципальний рівень) інвестиційного клімату, зумовлений регіональними, муніципальними відмінностями умов залучення інвестицій, є недостатньо вивченим. Окремі дослідження факторів формування інвестиційного клімату на регіональному рівні (М. Лесечко, А. Чемерис, С. Реверчук, І. Скоморович, О. Кужель) сприяють створенню територіальної інвестиційної стратегії відповідного органу місцевого самоврядування та дають можливість більш ефективного управління інвестиційними процесами органами місцевого самоврядування.

Сьогодні в Україні домінуючою є думка, що діяльність органів місцевого самоврядування має бути зосереджена виключно на так званих питаннях місцевого значення. Впроваджуючи послідовно в життя Концепцію адміністративної реформи в Україні, необхідно розмежувати і закріпити повноваження органів державного управління і органів місцевого самоврядування стосовно управління інвестиційними ресурсами. Це є однією із головних передумов посилення керованості економічними та інвестиційними процесами на територіальному рівні [9, с. 128]. На цих питаннях особливу увагу акцентують вітчизняні вчені С. Юрій та В. Дем'янин у своїх наукових працях [15, с. 7–27].

Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є об'єкти комунальної власності, доходи місцевих бюджетів і земля – ті основні складові, на яких базується структура місцевого самоврядування,

економічний та соціальний розвиток територіальної громади. У ст. 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» чітко визначені джерела та повноваження щодо залучення на договірних засадах інвестиційних ресурсів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, коштів населення, а також бюджетних коштів на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури.

Ефективність розвитку економіки значно залежить від інвестиційної політики і надійності її підґрунтя на будь-якій території. Таким чином, зміцнення фінансово-економічних основ місцевого самоврядування є одним з основних завдань. Саме розширення фінансово-економічних можливостей місцевої влади дасть змогу реально проводити політику:

- підтримки визначальних з економічного погляду підприємств області;
- реконструкції перспективних підприємств;
- перепрофілювання і реорганізація підприємств, визнаних безперспективними;
- надання підприємствам допомоги в розширенні внутрішніх і зовнішніх ринків збуту;
- підтримання на необхідному рівні функціонування соціальної сфери;
- забезпечення основних напрямів соціально-економічного розвитку регіону в цілому [11, с. 17–18].

Аналіз літературних джерел свідчить, що успішна реалізація регіональних інвестиційних програм залежить від можливості створення органом місцевого самоврядування сприятливого інвестиційного клімату, принаймні забезпечення конкурентоспроможності таких програм за основними фінансово-економічними параметрами з аналогічними інвестиційними проектами, що передбачає:

- збалансування фінансових інтересів інвесторів та соціально-економічних інтересів територіальної громади;
- усунення перешкод організаційно-технічного характеру на рівні населеного пункту;
- створення системи муніципальних майнових та страхових гарантій для зниження загального рівня інвестиційних ризиків [5, с. 89–90].

Значну роль на інвестиційному ринку відіграють організаційні механізми реалізації інвестиційної діяльності (А. Гальчинський, В. Геєць, В. Дем'янишин, С. Захарін, М. Чумаченко). Найбільшого поширення в Україні набули такі механізми, як фінансування інвестиційних проектів за рахунок коштів фінансових установ, бюджетних коштів, вкладення коштів іноземними інвесторами та фінансування за рахунок власних коштів суб'єктів економіки, у яких не враховані особливості діяльності муніципальних утворень. У результаті аналізу основних механізмів реалізації інвестиційної діяльності на муніципальному рівні виділено такі найсуттєвіші їх недоліки, як недостатній рівень регуляторного впливу за наявної нормативно-правової бази; нерозвиненість ланки інвестиційних посередників; слабкий розвиток банківської інвестиційної діяльності; неналежний рівень роботи із зарубіжними інвесторами.

На нашу думку, у видатках місцевих бюджетів доцільно збільшити частку та обсяги на фінансування інвестицій. На необхідності такого підвищення, особливо на розвиток місцевої інфраструктури акцентує свою увагу В. Дем'янишин [4, с. 135–144; 3, с. 45–53; 5, с. 3–11].

З цього випливає, що на регіональному рівні в Україні необхідно підвищувати дієвість чинних механізмів інвестиційної діяльності, оскільки вони лише мінімально забезпечують функціонування інвестиційного ринку, та створювати нові, які дають змогу здійснювати довгострокові вкладення в реальний сектор економіки, на довгостроковій основі та за помірну плату.

Реформування органами місцевого самоврядування фінансово-економічного комплексу столиці України на ринкових засадах має бути спрямованим на створення ефективного організаційного, економічного та правового механізму господарювання (А. Пересада, І. Лукінов). Цей механізм має бути спрямований на «залучення значних ресурсів інвестиційного капіталу, у тому числі зарубіжного, співпрацю відповідних органів місцевого самоврядування із зарубіжними партнерами, практичне використання їх досвіду за умов підтримки національного правового поля» [4, с. 101].

Узагальнення існуючих підходів свідчить, що одним із стратегічних завдань органів місцевого самоврядування слід вважати створення у межах власної компетенції відповідних умов для органічного поєднання іноземного капіталу з муніципальними ініціативами та ресурсами, генеру-

вання за принципом ланцюгової реакції високого інтегрального ефекту. Пріоритетами проведення цієї роботи є: застосування сучасних технологій, прогресивних засобів праці, підвищення кваліфікації працівників та поліпшення використання наявних фінансових, матеріальних і трудових ресурсів [8, с. 69].

На нашу думку, роль місцевої влади в процесі залучення інвестицій повинна зводитися до виконання таких функцій:

- формування привабливого для інвестора іміджу територіальної громади;
- створення сприятливих умов для надходжень та ефективної реалізації інвестицій;
- створення ефективних каналів для поширення інформації про інвестиційний потенціал відповідної території;
- посередництво в налагодженні контактів та співпраці між представниками місцевого бізнесу і потенційними інвесторами.

Вважаємо, що покращення інвестиційного клімату населеного пункту та базові засади регулювання інвестиційної діяльності мають здійснюватись з дотриманням таких принципів:

- послідовної децентралізації інвестиційного процесу;
- збільшення частки внутрішніх (власних) коштів суб'єктів господарювання у фінансуванні інвестиційних проектів;
- перенесення центру ваги з безповоротного бюджетного фінансування у виробничій сфері на кредитування;
- виділення бюджетних коштів переважно для реалізації державних пріоритетів, програм (проектів), спрямованих на здійснення структурної перебудови економіки, за адресним принципом;
- фінансування об'єктів, будівництво яких розпочинається, за рахунок бюджетних коштів, як правило, на конкурсній основі;
- віддання переваги завершенню раніше розпочатих будівництв, технічному переоснащенню і реконструкції діючих підприємств;
- здійснення відповідними місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування контролю за цільовим використанням централізованих інвестицій;
- розширення змішаного фінансування інвестиційних проектів;
- удосконалення нормативної та правової бази з метою збільшення обсягів залучення інвестицій;

– упровадження системи страхування інвестицій.

Отже, стратегічним завданням органів місцевого самоврядування має бути створення відповідних умов для органічного поєднання іноземного капіталу з муніципальними ресурсами, генерування за принципом ланцюгової реакції високого інтегрального ефекту на основі застосування сучасних технологій, прогресивних засобів праці, підвищення кваліфікації працівників і поліпшення використання наявних фінансових, матеріальних та трудових ресурсів. Залучення інвестицій на місцевий рівень є показником стабільності й успішності соціально-економічного розвитку певної територіальної громади.

Література:

1. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика: навч. посіб. / Л.М. Борщ. – К.: Знання, 2013. – 470 с.
2. Данилишин Б.М. Інвестиційна політика в Україні: моногр. / Б.М. Данилишин, М.Х. Корецький, О.І. Дацій. – Донецьк: Юго-Восток, ЛТД, 2006. – 292 с.
3. Дем'янишин В.Г. Модель системи фінансування охорони здоров'я: концептуальні засади й альтернативи / В.Г. Дем'янишин, Т.Д. Сіташ // Фінанси України. – 2011. – №6. – С.45–53
4. Дем'янишин В. Проблеми сутності та складу видатків місцевих бюджетів Василь Дем'янишин, Аліна Тулюлюк // Світ фінансів. – 2008. – №3 (16). – С. 135–144.
5. Дем'янишин В.Г. Теоретична концептуалізація бюджету держави / В.Г. Дем'янишин // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №9 (75). – С. 3–11.
6. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності: навч. посіб. / А.П. Дука. – К.: Каравела, 2007. – 236 с.
7. Івашко О. Державна та регіональна політика в сфері іноземного інвестування / О. Івашко // Економічний аналіз. – 2015. – Вип. 2 (18). – С. 100–104.
8. Інвестиційний клімат в Україні / Гайдуцький П., Каракай Ю., Грамотнєв В. та ін. – К.: Нора-друк, 2012. – 246 с.
9. Кныш М.И. Стратегическое планирование инвестиционной деятельности / Кныш М.И., Перекатов Б.А., Тютиков Ю.П. – Санкт-Петербург: Бизнес-Пресса, 2015. – 315 с.
10. Кузьмін О.Є. Нова парадигма оцінки інвестиційної привабливості регіонів / О.Є. Кузьмін, І.М. Комарницький // Регіональна економіка. – 2014. – №4. – С. 36.
11. Кулієв Р. Проблеми і особливості реалізації іноземних інвестицій в країнах з перехідною економікою / Р. Кулієв // Банківська справа. – 2014. – №2. – С. 65–70.
12. Малахівська С. Е. Експертиза регіональних інвестиційних проектів органами місцевого самоврядування / С.Е. Малахівська // Управління сучасним містом. – 2016. – №3–4/7–12 (23–24). – С. 128–133.
13. Малахівська С.Е. Методика визначення рейтингу інвестиційної привабливості міста / С.Е. Малахівська // Управління сучасним містом. – 2005. – №1–2/1–6 (17–18). – С. 251–255.

14. Танько К.С. Особливості розвитку інвестиційних процесів на регіональному рівні / К.С. Танько // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – №1. – С.17–20.

15. Юрій С. Бюджет, бюджетна доктрина та бюджетна політика держави: сучасна парадигма, іманентний детермінізм, реалії і перспективи / Сергій Юрій, Василь Дем'янишин // Світ фінансів. – 2010. – №4. – С. 7–27.

e-mail: n.kolomyichuk@tneu.edu.ua

Коломийчук Н.М., к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНА КОРПОРАЦІЯ В ЕКОНОМІЦІ ДЕРЖАВИ

**Kolomyychuk N.M., Ph.D., Associate Professor of Department
of Finance named after S.I. Yuriy, TNEU**

MULTINATIONAL IN THE ECONOMY OF THE COUNTRY

На сьогоднішній день світ опинився на порозі нового економічного переділу, де головними гравцями будуть уже не держави і навіть не блоки країн, а головні транснаціональні корпорації (ТНК) найбільших промислово розвинених держав. Ставками ж є нові ринки, технології та надприбутки.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. спостерігається інтенсивне зростання зовнішньоекономічної діяльності, в якій транснаціональні корпорації (ТНК) виступають розповсюджувачами сучасних технологій, стимуляторами міжнародної трудової міграції, інвесторами. На початок третього тисячоліття міжнародне виробництво товарів і послуг у рамках ТНК становило 7% світового ВВП. Ці компанії відіграють провідну роль в інтернаціоналізації виробництва, в процесі розширення і поглиблення виробничих зв'язків між підприємствами різних країн. ТНК займають передові позиції у світовому виробництві, хімічній і фармацевтичній промисловості в галузях електроніки, автомобілебудування. ТНК створили розвинуту мережу виробничої, науково-технічної, інвестиційної, торгової та культурної взаємозалежності країн і заклали підвалини глобальної економіки.

Транснаціональні корпорації (ТНК) – це підприємства, що складаються з материнської компанії та її закордонних філіалів, при цьому вони можуть як набувати статусу корпорації, так і не мати цього статусу. ТНК